

Kestävät ja innovatiiviset julkiset hankinnat

Vähähiilisen rakentamisen kehittäjäryhmä

3.12.2018

Päivän agenda

Vähähiilisen rakentamisen kehittäjäryhmä

Tilaisuuden ohjelma:

12.00 Tervetulokahvit

12.15 Tilaisuuden avaus: Mikä on KEINO ja mikä on hankintojen kehittäjäryhmä? *Katriina Alhola*

12.30 Ilmastotavoitteiden edistäminen julkisissa rakennushankkeissa *Matti Kuittinen, YM*

12.50 Kokemuksia vähähiilisen, energiatehokkaan ja innovatiivisen rakennuksen hankinnasta

Vähähiilinen ja kiertotalouden huomioiva sivistys- ja monitoimikeskus, *Marko Kivistö, projektipäällikkö, Uusikaupunki*

Limingan kunnan rakennushankkeet ja markkinavuoropuhelu, *Simo Pöllänen, tekninen johtaja*

Kommenttipuheenvuoro, *Hannu Jussi-Pekka, Johtava seurakuntamestari, Ylivieska*

Joutsenmerkitty päiväkotito, *Mikko Silvast, kiinteistöjohtaja, Hyvinkää*

13.40 Jouluglögi

13.50 Vihreän rakentamisen rahoitus *Rami Erkkilä Kuntarahoitus, Innovatiivisen hankinnan rahoitus Piia Moilanen BF, ELENA-
rahoitus Janne Pesu SYKE*

14.40 Keskustelu: Mitä toivotaan KEINOlt ja kehittäjäryhmältä, mitkä ovat yhteiset tarpeet?

15.30 Tilaisuus päättyy

MIKÄ ON KEINO-OSAAMISKESKUS?

- Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus **KEINO on osa hallitusohjelman toteutusta**, jonka toimintaa ohjaa ja rahoittaa Työ- ja elinkeinoministeriö.
- **KEINO tukee ja auttaa julkisia hankkijoita** kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämisessä.

KEITÄ ME OLEMME?

Osaamiskeskus aloitti toimintansa 1. maaliskuuta 2018.

Osaamiskeskuksen muodostavat Motiva, Suomen Kuntaliitto, VTT, Business Finland, SYKE, Hansel, KL-Kuntahankinnat ja Sitra.

Toiminnan painopistealueet

- Julkisten hankintojen strateginen johtaminen
- Julkisten hankintojen vaikuttavuuden lisääminen
 - Tulosperusteiset hankinnat
 - Julkisen hankinnan tulosten arviointi ja mittaaminen
- **Julkisten hankintojen kehittäjäryhmät**
- Kestävien hankintojen edelläkävijäyhteistyö (Green Deal –sopimus)
- Kestävien ja innovatiivisten hankintojen hankintaosaamisen kehittäminen
- Julkisten hankintojen alueellinen yhteistyö ja -tuki (muutosagentit ja muutosalumnit)
- Julkisen hankintatoiminnan kansainvälisyys

Miksi hankintojen kehittäjäryhmä?

Vaikuttavuus

Rakentamisen hankinnoilla on merkittäviä ympäristö- ja kustannusvaikutuksia. Fiksujen ratkaisujen hankkiminen ohjaa markkinoita kestäväään suuntaan.

Vertaistuki ja yhteistyö

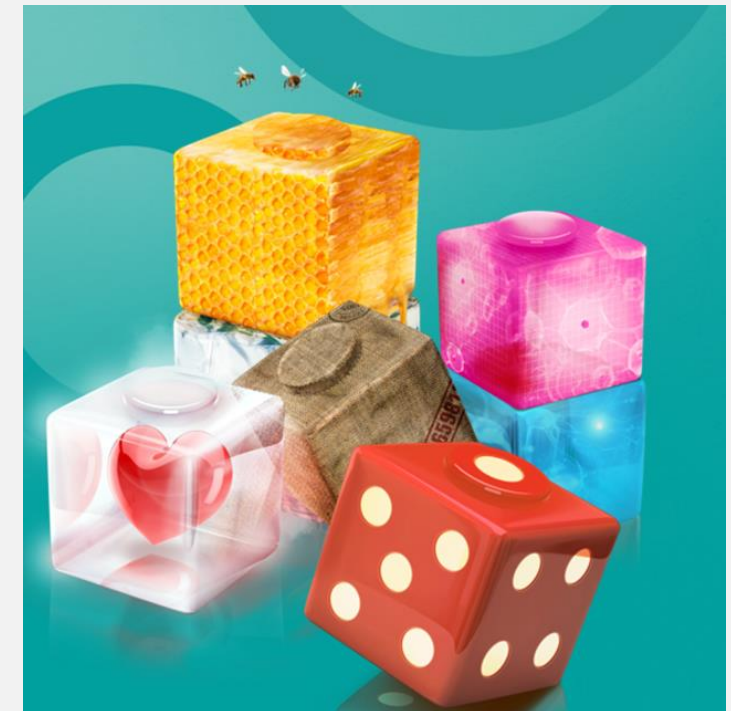
Hyvistä käytännöistä ja muiden kokemuksista opitaan! Kaikkea ei tarvitse tehdä yksin!

Asiantuntija-apu

Hankkijat saavat apua KEINO –osaamiskeskukselta hankinnan suunnitteluun, valmisteluun ja läpivientiin sekä arvioinnin kehittämiseen.

Näkyvyys

Edelläkävijähankkijat toimivat esimerkinnäyttäjinä muille kotimaassa ja kansainvälisesti.

Mitä ovat kestävät julkiset hankinnat?

- Kestävät hankinnat tarkoittavat **kestävän kehityksen** keskeisten teemojen (ympäristö, sosiaaliset näkökulmat, taloudellisuus) **tavoitteiden liittämistä hankintaan ja näitä tukevien hankintakriteerien käyttöä hankintaprosessissa.**

(Testa ym., 2016; Igarashi ym., 2015; Alhola, 2012; Michelsen & de Boer, 2009; Swanson ym., 2005; Siemens, 2003; Erdmenger, 2003).

- Kestävien hankintojen avulla voidaan **vähentää ympäristövaikutuksia, lisätä sosiaalista hyvinvointia, saavuttaa kustannushyötyjä**, hankkia ympäristönäkökulmasta markkinoiden parhaimmistoon kuuluvia tuotteita, sekä ohjata toimitusketjua kestävämpään suuntaan.

(Roman, 2017; Chia-rini ym., 2017; Testa ym., 2016; Walker & Brammer, 2009; Carter & Dresner, 2001; Min & Galle, 1997).

YMPÄRISTÖVASTUU

- Hankintojen keskeisiä tavoitteita ovat energia- ja materiaalitehokkuuden parantaminen, kasvihuonekaasupäästöjen pienentäminen sekä haitallisten aineiden käytön ja päästöjen vähentäminen hankintojen avulla.
- Hankinnan ympäristötavoitteet ja –kriteerit voivat liittyä esimerkiksi uusiutuvan energian käyttöön, energiatehokkuuteen, vähähiilisyyteen, materiaalivalintoihin, jätteen määrän vähentämiseen ja materiaalien kiertoon.

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

TALOUDELLINEN VASTUU

- Hankinta huomioi terveen kilpailun ja laillisen yrittäjyyden, sekä turvaa julkisten palvelujen maksupohjan säilymisen.
- Taloudellisia näkökulmia ovat esimerkiksi terveen kilpailun tukeminen, harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuminen, sekä verojen ja muiden maksujen kertymisen turvaaminen.

KESTÄVÄT JULKISET HANKINNAT

SOSIAALINEN VASTUU

- Tavaroiden ja palveluiden tuottamisessa kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja työelämän perusoikeuksia.
- Sosiaalisen vastuun tavoitteita ja kriteerejä ovat esimerkiksi esteettömyys ja saavutettavuus, työllisyysmahdollisuuksien ja ihmisarvoisen työn edistäminen, ihmisoikeuksien ja työoikeuksien noudattaminen sekä pk-yritysten osallistumisen mahdollistaminen ja eettisen kaupan näkökulmat.

Hankintalaki (1397/2016) mahdollistaa kestävät hankinnat (1.1.2017) >>> hankintakeino.fi

- Kestävyysnäkökulma on kirjattu **lain tavoitteisiin**
 - edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä
 - hankintoja voidaan toteuttaa **mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen**
- **Ennen hankintamenettelyn aloittamista** hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen hankinnan valmistelua varten
- Kestävyysnäkökohdat voidaan ottaa huomioon **kaikissa hankintamenettelyn vaiheissa**:
 - Soveltuvuusvaatimuksissa
 - Teknisissä eritelmissä
 - Vertailuperusteissa
 - Sopimusehdoissa
- Hankkija voi vaatia tiettyä **ympäristömerkkiä** näytöksi siitä, että hankinnan kohde vastaa vaadittuja ympäristöominaisuuksia, sosiaalisia ominaisuuksia tai muita ominaisuuksia (72 §)
- **Ympäristöasioiden hallinta ja laadunvarmistaminen** (90 §)
- Hankintayksikkö voi käyttää hankinnan kustannusten arvioimisen perusteena **elinkaarikustannuksia**. (95 §)

Miksi tarvitaan innovatiivisia hankintoja ja mitä ne ovat?

>>> hankintakeino.fi

- Julkisen sektorin tavoitteena on tuottaa korkealaatuisia julkisia palveluita.
- Innovaatiot ovat tärkeitä, jos niiden avulla voidaan parantaa julkisten palveluiden tuottavuutta, laatua, kestävyyttä ja vaikuttavuutta.
- Innovatiivisilla julkisilla hankinnoilla on:
 - Yhteiskunnallisia vaikutuksia
 - Yritysvaikutuksia

"Innovatiivinen hankinta on uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen tai palvelun hankinta, jolla parannetaan julkisten palveluiden tuottavuutta, laatua, kestävyyttä ja/tai vaikuttavuutta."

Innovatiivisten hankintojen mahdollisuuksia

Sosisaali ja terv.huolto 9 mrd €

- Ikääntyminen
- Sote-uudistus
- Asiakkaiden yksilölliset palvelupolut
- Terveystietojen hyödyntäminen sairauksien ennaltaehkäisyssä
- Sähköinen diagnosointi ja omahoito
- Terveystietojen automaattinen analysointi ja yhteydenotto
- Uudet varausmenetelmät
- Älykkäät lääkepakkaukset ja lääkelogistiikka
- Terveystietojen etäpalvelut

Rakentaminen 5,5 mrd €

- Tilatehokkuus, monikäyttöisyys
- Energiatehokkuus
- Uuden ja vanhan rajapinnat
- Digitaalisuus ja tiedon hyödyntäminen
- Virheetön tuotantoketju ja laadunvarmistus
- Uudet materiaalit

Koulutus 5,5 mrd €

- Opetuksen tilaratkaisut
- Sähköinen opetusmateriaali
- Koulutuksen uudet menetelmät

Ruokapalvelut 1 mrd €

- Kestävät ruokaketjut
- Robotiikka, 3D printtaus
- Ruokahävikin minimointi
- Uudet proteiinilähteet

Vesi- ja jätehuolto

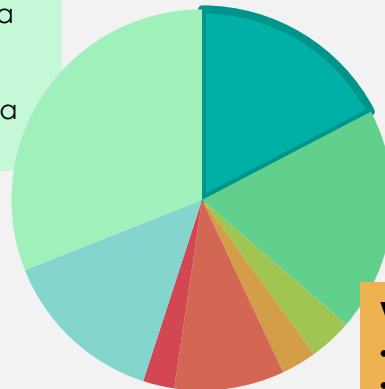
- Korjausvelka
- Resurssitehokkuus ja jalostusasteen nosto

Energia 740 milj. €

- Uusiutuva energia
- Häiriötön energianjakelu
- Kuluttajat energiantuottajina
- Hukkalämmön hyödyntäminen

Turvallisuus 2,7 mrd €

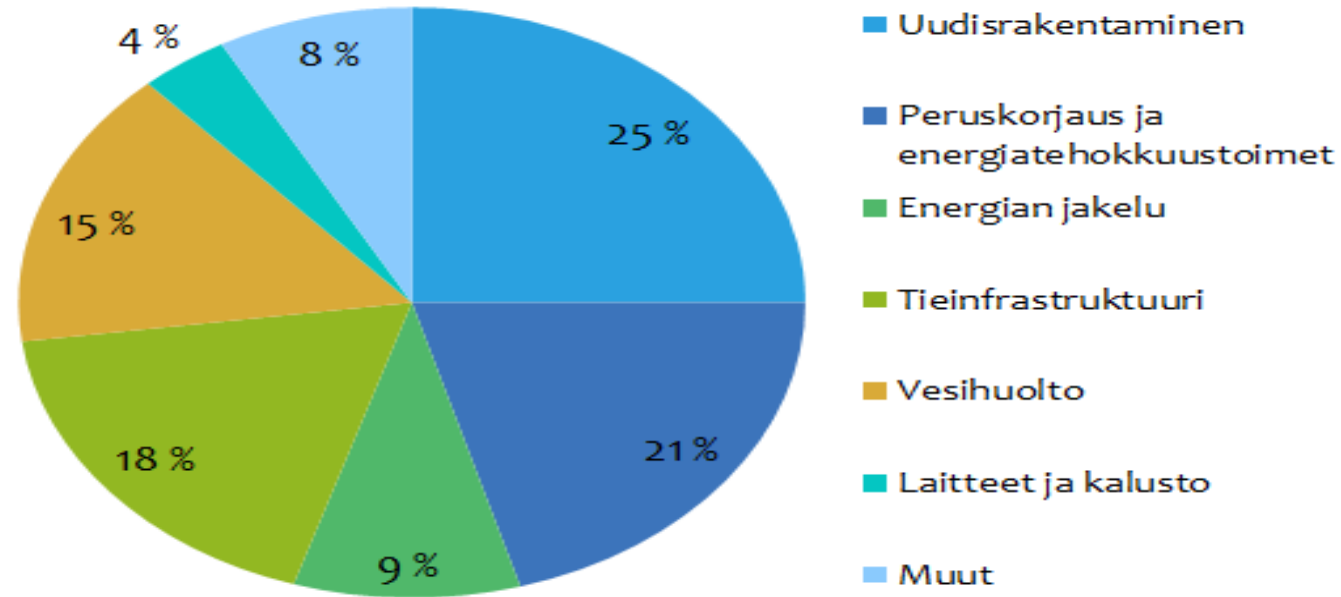
- Kyberturvallisuus
- Terrorismin torjunta
- Ympäristövahinkojen torjuntavalmius

Liikenne 4 mrd €

- Älyliikenne
- Päästötön liikenne
- Uudet käyttövoimat joukkoliikenteessä
- Mobiilimaksaminen
- Liikenteen reaaliaikainen tilannekuva
- Sujuvat matkaketjut
- Yhteiskäyttöisyys

Mihin kunnat investoivat?

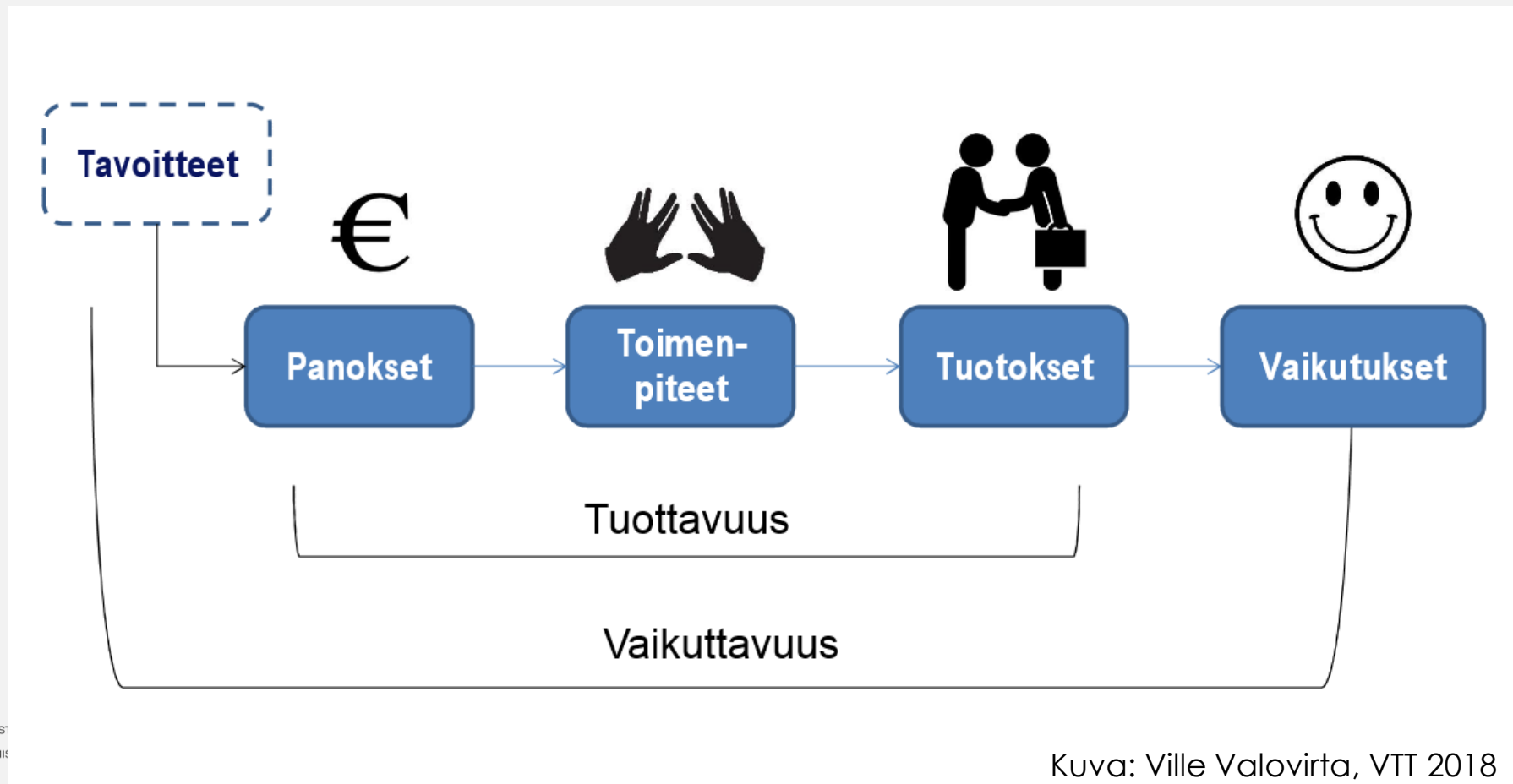

Kuva: HINKU -kuntien (20) investoinnit v. 2015 yht. 156 milj. €

Lähde:

Alhola, K., Saramäki, K., Manninen Kaisa, Lehtoranta, S., Jáchym, J., Pursimo, J., Linjama J., Pietiläinen O-P., Huuhtanen, J. & Tainio, P., 2016. Cleantech julkisissa hankinnoissa - Cleantech Hankintamappi -hankkeen loppuraportti. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 10/2016

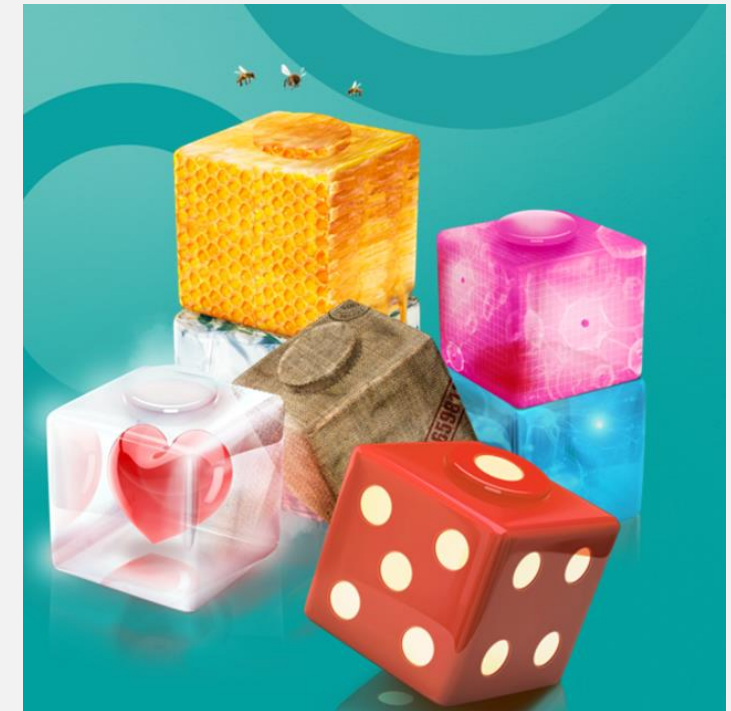
Julkisilla hankinnoilla on vaikuttavuutta

Kuva: Ville Valovirta, VTT 2018

Keskustelukysymyksiä

1. Mitä KEINOltä ja Vähähiilisen rakentamisen kehittäjäryhmältä toivotaan?
2. Mitkä ovat toivottavia toimintatapoja kehittäjäryhmälle?
3. Mitkä ovat konkreettisia kohteita, joissa kehittäjäryhmän työtä ja KEINOn apua voi soveltaa?

Ilmoittautumiskyselyssä esitetyjä toiveita: >>> hankintakeino.fi

Hiilijalanjälkityökalujen
kehittäminen hankkijoita
palveleviksi

Uusiomateriaalien käytön
mahdollisuuksien
selvittäminen julkisissa
hankinnoissa

Kestävyysskriteerien
kehittäminen
rakennustöiden ja –
materiaalien hankintoihin
(puitesopimuksiin)

Kuntien välinen yhteistyö
ja hyvien käytäntöjen
jakaminen

Selvennystä
materiaalipassin käyttöön
hankinnoissa

Puurakentamisen
linkittäminen
vähähiiliseen ja
kiertotalous-
rakentamiseen

Kunnille yhteisiä ohjeita ja
malleja ilmastokriteerien
käyttöön hankinnoissa

Konkreettista apua, miten
rakentamisen
tarjouspyyntöihin saadaan
ilmastotavoitteet (esim.
HINKU-teema) mukaan